

САДЫГ АЖЫЛДАКЧЫЗЫНЫҢ ДУГАЙЫНДА СӨС

БИСТИҢ ДЫШТАНЫР ХҮНУВУС

Чонун агым каян-даа соксас. Ажыл-даа шагынды, дыштаным-даа хунерде ургучу хайныла-турар, сактырга, кижилер ажылда-байып, чуге аржыгып, мыйа-бээр чоруунга өйлөшкөн ышкыш. А херек кырында ыныгы эвес болдурун.

Шагын кыдым-даа уелерине салгыжылар деп дыш көрөсө улус бар эвес: чонунга ак сеткилин-биле пычым бараан болур дээш ургучу-ле ажылдап, сарыг хунуу башы бут кырынга тура хунээрлер. Көжө дүжүп, шак орайтай бергенге ам-на салгы-магазинерини ажи хагып, чонун аржыжар соксас, олар хунуу орулгазын санап, чогуур черлерге дужалып, ажыл планы күсөткөткөн, сеткилге өөрүчүгү болза-даа шала шагтыргай шынчылгыч чаныштарлар. А бажынында баа-ла хуу ажылы, ажи-төдүндө кижилердин, өөредилге азы өскө чугула херектер манап турар...

Бодунун шагын шын ажылдап, шын амыдырап билер кижиге ажык чок, апа-ла бир хостуг шак черле тыныбас. Чамдык улус «кыдыр чүве чок чалгаарачыны» дигир, өскө-келери «бо дыштаныр хунуу канчап эрттирип алыр чор» деп чөгө-нирлер. Ол дээрге күрүнгөндө дыштаныр, бодунун культуруту билини бедитсин, хой чүбөлери билеп, хой чүбөлөргө өөренип алзын дээш сагыш салып турарын өскө, шын эвес билеп турар чалгаа «тууш чиген», азы амыдыралдан хоорук, чүт-даа чүбөгө сонуургал чок кижилерин билишкени-дир.

Дыштаныр хун. Ол дээрге, амыдыралды байлажымып, кастап, долдуруп, утаан-бодалдарын чыры-

дып, сагыш-сеткилд өөртүп турар хун ышкыжыл. Ичкарга дышта-ныр хунерин эрттирери — кижилер бөрүзүгө баа-ла агы-агы. Чуге диле оларын сонуургалы ыныгы. Бир кижиге көрүнгө, өскө кижиге балыктаарында, а бир чамык улус турисин поход кылырында, помчу-рунга, суга аштиригге, хунге дөгө-ленкиригге ынак.

Бир-тээ бистер бөгүн салгыжылар дугайында чугаа чорууп турар болганында оу-ла уламчылап, оу-лай чугаалажып көрөли. Чуге дээрге, бөрүгү хун оларын дыштаныр хуну болган. Моон мурнууда олар ажылдап турганнар. Ам чазак-тын чарлымын өзүтүр чыл бөрүдө-ле ыныгы сөөлгү өскөсөөнүнде чон-биле — өш-өрү-биле, өт-бүдө-биле калды дыштаныр аргалыг болганнар.

Надежда Павловна ГЛУХЕНКО. Найысылалды «бүнүк» деп ном садыгынын тусай килдиз эргелекчиси. 1958 чылда Кызылдын башкы училешин дооксак, национал школа-ларга өрүс ыл башкылап ажылдап берген. А 1963 чылдан бээр ном өртөмөйчиге — ном салгылаар ажыкты кирген. Ам чонга эпит-ээл-ден, бодунун онаашкан ажылында кыжымак, я мурнакчы садыгы болу берген. Оон эргелекчиден кили-зи ай, квартал панынын ургучу ажык күсөдиг келген.

— Совет садыг ажылдакчылары-ның хунунун дугайында чуну чу-гаалап болур силер, Надежда Па-вловна? — деп, оон айттырыныс.

— Ол дээрге, чуну-даа мурну-да, совет кижиге дугайында Коммуни-сттик партиянын болгаш Совет чазак-тын улуг сагыш салымшыкны ыш-

кажыл. Биске байырлалды болгаш дыштаныр хунуу тургусканында сет-киливи ханызында өөрүп четти-генисти илереди, улам эки ажыл-даарын хүлэнип турар бис. Бистер моон мурнууда өскөсөөнө санын-да-ла ажылдап турган бис. Ам дыш-танып турар апарган бис. Ол дээр-ге... — дээш Надежда Павловна бис чал пластинканы сала берди.

Делет болгаш өндүр-чаагай ал-га. Эп-не чок болгаш таныш аялга. Ол менээ тыва улустун ырлары деп билдигир болгаш солун, бүгү назы-ным иштинде мээ-биле кады чурт-тап чоразы ышкыш, менээ авамын-өпөй ырызы деп синигип калган ышкыш. Кымын аалталары, кым-нын музыкалары?

Надежда Павловна бисти бизин ут-туккан чүве деп, сандайыга ше-нэон салган, ханы болалче кирип, сактырга, ол аалгамык делет өр-төмөйчиге шынжып кирип, оон ча-гыттарынын аразында кады ашты. Алексей Максимовичин Буревест-ниги деп ужуугу-даа чоразыны.

Таалаңгыч улуп чыткан кижини электен оттурдугаа ыныгы болу чүве болгай, дынчал олурган аялга-зы төнө бөөрге, Надежда Павловна шак ол музыка өртөмөйчиге дей-ле адырып чаап олтура, бисти ай-тырыныска кыскамы-биле хары-лады:

— Ой, хөдүн эртир боданы бе-рип-тир мен, мени өршөп көрүң-рем, музыка дынаарында болза-даа хөдүн эртир ынак кижиге мен. Ыла-гы Чайковский. Хачатурааны черле дынчал ханмас мен.

Светлана Балгановна САЛЧАН. Оон ажылдап турар черинге кире

бөөрге хөжүм-музыканын шимең-даажы кижини хөрөк-чүрөөн өөр-түп келир, холга баглар шактары-даа, чурук тырттар апараттары-даа, черле ычаш бөгү-ле культу-ра башкылары оон холун дамчытыр садып алыр сен. Ол болза, Кызыл-дын бирги улустур барааннарын-магазининде улуг садыгыж. Чартык чыл панын 102 хуу, ийги-квалтал панын 101 хуу күсөткен. Хөй-нигити болгаш мурнакчы са-дыгыж. Тээлини ортукм школа-зын сөөлүдө Новосибирскини кооператив техникум дооксак. Ам беш чыл иштинде садыгыжылап кел-ген.

Светлана Балгановна, силер хостуг шагынчаа чуну кылырынга ынак силер?

— Кижиге черле хостуг шак кайын турар чүве деп, бир эвес ону шын ажылдап билер болза аан. Шун-ту-ла панынатынган, каным-ла бир ажыктыг чүүл кылдыгын турар апаар. Хостуг шак дээрге, уугуру, орун кырынга апа-ла хөстөп чы-дары-даа эвес, арага-дарыже хан-дым, бир бажынардан өскө бажы-нарже арны-бажы кыза берген, ки-жи көр хөд-даа чок, көрүш-даа чок апарган халып турары эвес-тир. Бис-те ийи-чангыс ыныгы кижилер бар, эр-даа, хөдөжөн-даа. Ыныгыларын бистер чекшишкени-биле көр, шын орукка тургузар ужуругу бис. А мен хостуг шаптарында саз-сөөр-ликке орулупкаш, серия салганым оон номчурунга кончут ынак мен. Ол дээрге келге дык ажыктыг болурун ийи.

— Каным талазы-биле, Светлана Балгановна?

— Бодун ном номчурунга чан-

чыктырып, оон хымы тыва берген кижиге чан үнген ном буруу улуг эөрүшкү болуру чүве болгай. Ол кезеде-ле деленип, кайда, каным чан ном үнгенин, кайы садыга кир-генин боду-ла ала-тайгаар айтыр-тын чоруу апаар.

— Силерин номга сонуургалыг болган ужурунга чүд аан?

— Культуруту кижиге буруу-ле номга ынак деп билер мен. А мени Горькийин Власовым, Данкову, Лермонтовун шулуктери, Пушкин-ниң «Евгений Онегини», Некрасовтун «Таракан уруулары», Фадеевтин «Анык гвардизы», Островскийни Корчагини хандыкшыдыккан. Олар-ны номчап, оон дээрге шынал-ла дигир төөгү, амыдыралды чыры-кызы, аажы-чаннарын көрүңүчү, кижилерин мөзү-шыннарын чу-рукчу болгаш илередикчин деп чүбө билген мен. Ол каным та-варында канчаар чурттап билерин сүмөдө, эп-не иделгиди өңдүчү болу болуш келир, өөредип келир. Сөөн мурнуга каным-ла берге ай-тырылар туруп кел-дир, ол сенээ билдирин-биле харылап бээр. Ын-чангаш номну, саз-сая кижилерин дээш шынаары, мадырыг чурка-ры, чырыктыгы чуртталганы синигкен эртине үнөп, апаа ынакшып билери—кижи бөрүзүгө ажыктыг деп болар мен.

— Дыштаныр хун. Иылыу сөөл-гү өскөсөөн. Ол хун чыл буру-де-ле садыг ажылдакчыларында дыштаныр хун. Бастайгы байырла-дын баштайгы дыштанылганын ийи чижекти көрүстүс. Ынчангыс силерин моон соңгаар ажыктыг дыштанырынын күсөдиге.

О. СУВАНКИТ.

Коллективтик мурнакчылары

Сарыг-Сеп суурунун төп столоваязы аш-чем белеткээрине-даа, кел-ген кижилер чөмөнирине-даа таарымчалыг дөрг-хөрсөк-биле хан-дыткан. Оон ажылы-биле таныжып көөргө, чөмөшикинер эвээш эвес. Столованын коллективтик бирги чэртин чылдың саарылга панын 125,8 хуу күсөткөш, 38,4 муң рубльди күрүнге кириген. Хамаарышкан ажылыга харыскалыгы, белетип кылган чөм ичкени-дээ, шынар-лыг-даа мол повар Раиса Максимовна Шманова коллективте хундуу-терини бирээш.

Раиса Максимовна ол столоваяга алды чыл мурнууда баштай-ла саз-чуурунга амылдап кирген. Чөм белеткээрин өскөсөөдөн өөренип, билини чоорту бедидип келген. Ажылда-ла чыл четпээде ону далган аймаандан чөм кылыр поварга томуйлаан. А каш чылдар эрткенде ону мол поварга депштикен. Оон уадртуп турар ээлчээде молдуунда аныктар. Олар ду-жугалыг повардан ажыктыг арга-сүмени албышан, ажылында мөргө-жилди чедип эп, бир демниг амылдап, панын оналгазын доктамаал ажык күсөдиг келгенер.

Кол повар Надежда Михайловна Малышеванын уадртканы ийги эл-чегин поварлары база-ла эки түңкелдериг. Ынчалза-даа Раиса Мак-симовнанын ээлчээ-биле социалисттик чарыша аштырыттарлар Столова-да буфетчин Н. Кольшина, чөм үлөкчин В. Шумова, техниктиг ажылын Болдырева олар онаашкан ажылыга кыжымак, келген аалчыларга эпит-ээлден. Элчеглер аразында социалисттик чарыштың тилекчизинге шил-чир Кызыл тукут тысып, коллективтик мурнакчы ажылдакчыларын өртетип чүүдөдө, максат бижиктер-биле шаңаап турар апарган.

Бо коллективте профессионал организациязы ажылчанынның культу-руту дыштанылганын организастап, уран чүүл болгунчө кижиге бөрүзү-на хаара туткан. Ол ышкыш чак өөредилге чылындан эгелээш, немжээ шко-лага өөренип болур кижилерин өөредилгеге хаара тударын нинти хура-лынга шийтирээш.

О. ОХЕМЧИК.

Болуушкуннар

Хосталга дээш демиселчилерин чедишкени

БРАЗЗАВИЛЬ. (СЭТА). Анголанын мурнуу талазында болгаш Бабиди округка Анголанын хосталгыз дээш Улусчу шимчээшкенин партизан отрядтарынын чоруткан дайчы кеткелеринин түнелинде май 15-ден июнь 21-ге чедир португали ко-лониялыч шериглерин 154 сол-даттары болгаш офицерлерин чок кылган. Чеди шериг автомашиназын ууттап, Анголанын төп районы-биле Лусо хоорайны харылаштыр-ган улуг көвүрүгү буза төвкескен.

Ол дугайын Анголанын хосталгыз дээш Улусчу шимчээшкенин июль 29-та дынадында чугаалап турар. Ол үеңи иштинде хосталганын апаа күштери каным-даа чиди-рилдерге таварышпаан дынады-даа база демделеп турар.

Бо үеде партизаннар Анголанын мурнуу талазында аштыгын ийги-ли фронту дайчы кеткелерин калбартып турары дынадында дем-делген.

Ам португали ужап чүүл Лусо хоорайны районында апаа келээ суураары араатангы бомбалаарын ургучулар турар. Тус черини чову партизаннарын хөдөлүп турар зо-наларына чоруп турар.

Вьетнам информас агентилелдин меделели

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнам инфор-мас агентилелдин меделели параз-мачурун. Таиландын шериг-апар-күштерини эскадральнык мурнуу Вьетамче чорулар дээш шип-тирлери буруу шап турар. Таилан-дын чазак Согу болгаш Мур-нуу Вьетамче халлашкынара агаар баазы кыдыр бодунун тур-муун девекээр аштылар арга-ны Каттышкан Шаттарга база ты-сып турар дээрин меделээде дем-делген. Таиланд самолёттар Вьет-намын Демократик Республиканын агаар дөргөсөме доктамаал шургуу кирип турар. Таиланд эрге-чагыргалар Лаоста дайынны чору-

дарыга вьетнам реаксылыг бөлүккө дузалап, камбоджа кызыгара чөп-сөткөч оңчу-чөгөөлери ургучу организастап, Сайгонда америк чал-чалары чөвөкчелер болгаш шериг херексөөл-биле хандырып турар. Чоктаа чал тайланд эрге-чагыр-лар мурнуу Вьетамда дайыга кирип кыдыр боттарынын шериг-лери чоруткан.

АКШ-тын чалчаларынын шериг-лери америк шеригер ышкыш, ба-за-ла муңуу-вьетнам патриоттары чок кылып турар деп меделээде демделген. Таиланд шеригер ол-ла хуу-салымны манап турар.

Индонезиянын даштыкты херектер

МИНИСТРИНИҢ МЕДЕГЛЕЛИ

ПАРИЖ. (СЭТА). Студентилерин мурнуу чүве чугаалап тургаш, Индонезиянын даштыкты херектер министр Адам Маликти меделээш: индонезий революциянын чедишкенин чедип алыр төлөө Индонезиянын даштыкты политиканы бодунуң талазына аргалыг-ла болза хөй өңүктөрин чаалап алыр ужуругу. Ол дугайын Франс Пресс агентилел-дин корреспондентин Джакартадан дынадыган.

Каттышкан Навиллар Организациянын структуразын бодунун өң-пүктөр-биле кады өскөртүп дээш Индонезия КНО-га каттап кирер ужу-ругу деп, министр чугаалаан.

Импералисттик даралдан хосталыр дээш демиселчип турар улустар-та Индонезия дузалаар апаар дээрин Малик меделген.

Мализия-биле чөвөлдүн тайбын таарыштыр шийтирлери Малик оон ийи саналдан. Согу Калмантанын улусу 1963 чылдың манап дугурулгазын өзүтүр чуртту эргелеп башкарынга кирип арганы алдырыга иделгиле илеретилген.

НИГЕРИЯДА БАЙДАЛ

ЛОНДОН. (СЭТА). Нигерияда бай-дал дүшкүрүгү болуп артышпаан. Шериг чазак чурттуу үш районы-на— Ибадан, Абеокка болгаш Инеджа монуларга оша байдалды чарлаан.

Рейтер агентилелдин корреспон-дентинин Лагостан дынадыган. Биле алырга, шериг чазак байдалды «контрольдап, чоокку үеде тайбын-чыл болгаш дүвүрээни чок чорукту каттап тургузарын илерет турар. Ын-чаага бадикаттыгынын дынадыган-дар-биле алырга, Нигериянын шериг чазактын башкы, генерал-лейтенант Агвай Ироис Ибаданга турда үймөңчүлүг тууш алган.

ЛОНДОН. (СЭТА). Нигерияда чөпсөктүг күштеринин штабынын

Америк дайынзырактарнын араатанзыг

үүлгедиглери

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнам инфор-мас агентилелдин дынадыгы турары-биле алырга, июль 17 болгаш 19-та америк самолёттар Лонгфол орду-ка болгаш Инфок (Шокчант мөжү) районын хөй суураарыга хорал химикаттыг бөдүмелерин чашкан. Оон түнелинде хөй кижилер чачылаан болгаш чимистик ыштар, көдээ ажил-агий культураларынын тарыл-ганы ууттагынган.

Мурнуу Вьетамнын тайбын чо-нуга удуз америк агрессорларын хоран химикаттарын ажылдап тура-рынын оон өскө таварыгдаларын, түнелинде хөй кижилер, оон иш-тинде хөдөөнөр болгаш уруглар

зарып база алуп турарын дынады-да демделген.

Америк агрессорлар хоран хими-каттарын чажып турары-биле кады пассажир катерлерин база бомбалап, боопал турарын дынадында айт-кан. Иылыу чүгө баштайгы 13 хуннеринин дугурунда бөжи аме-рик самолёттар мурнуу-вьетнам хөдөөгө ажидап чоран мотор-луг катерлерин болгаш сампанадар-нын чыгыс өсө удаа бомбалап, боо-лап, нигитинде 147 пассажир-лерин олтурган болгаш балыглан, оларын хөй нурууу хөдөөнөр болгаш уруглар болган.

Бүгү күштүс алыр

Чан беш чыл панынч талазы-биле СЭКП-ниң XXIII съездинин Директиваларында улуг соруугаларын салган болгаш совет садыг ажылдакчыларынын ажылын бедит-биле үнөсөр келген.

Ынчангыш чамы Совет садыгынын хуну бир дуга-рында байырлап эрттирген. Ону ажи-ишчир херек-тер-биле демделген, апаа чедишкенин ужуражыр дээш Бай-Тайга райоонуун коллективтик, садыгжылар чамдык ажылдарын кылган. Бирги чартык чылда бараан саарылга-зынын панын 106,3 хуу, хөй-нигити чөмөйчигенин — 116,3, нигитин-биле үрүктөп садыг саарылгазын 106,7 хуу күсөткен. Аам 1152 муң рубльди бараанын саар-панын 1228,8 муң рубль, райпо 48600 рубльди аргы орулгазын кирип алыр тургаш, 62755 рубль кыдыр күсөт-кен. Оон иштинде садыгдан 57940 рубльди, белеткелдерден 4474 рубльди, хөй-нигитин чөмөйчигенин 302 рубль-ди аргы орулгазын алган. Бо чедишкенин апа-ла чеди-келбон билиштер. Манаа биче эес рольду райпо ажил-дакчылары, мурнакчы садыгжылар ойлаан. Садыг хуну чедишкенин утукту дээш калбарткан социалисттик чарыш-тың түнелинде районда 26 садыг черлерини 19-у бирги чырык чылда боттарына берилген панынын ажи-ишчир келген. Бирги чери До-Текер магазин (эргелекчиз аны-е садыгжы Баймыскал Доу), ийги чери № 3 автолав-ка (садыгжы эш Чурук), үшкү чери № 3 автолавка (садыгжы-чөвөччү эш Чымык-оол) туу-тууанда элээр-пер.

Ол ышкыш раймаг эргелекчиз эш Шагдыр Кара-оол, аш-чем магазинин эргелекчиз Хертек Сесенма, ажил-агий барааннарынчын магазинин эргелекчиз, хоочу са-дыгжы, коммунист эш Хертек Комбу, канцелярия херекс-сө.

дери садыг магазинин эргелекчиз эш анык садыгжы Хо-мушук 304 болгаш өскөсөө-да чартык чыл панын 102-ден 105 хуу болгаш күсөдиг, херекчелеринин хундуу-ла чаалап алганын. Угүдө алы үнөк эитер чонун херекчелерин бодунун аргазы-биле хандылар. сады-гың культуразын бедитер, чонга эпит-ээлден болур дээш кымып ажылдап келген.

Эрткен чартык чылда 69 кижини кооперация кижиге кирип ап, оон 311 рубльди даямды чымдалгын кирген. Кооперацияга чан кижиге кирип алыр талазы-биле аш-чем магазинин садыгжы эш Хертек Сесенма шыгараан. Моон-биле чергелештир садыг чектилерини материалдыг баазанын экинжиде, оларын садыгжыга-даа, садып алыч-ка-ларга-даа таарымчалыг болурун дээш база чамдык эки ажилдарын райпо баштаар чери кылган. Бо чылын Бай-Тал-да чан магазин, район төвүнде аш-чемини бир чан дөргө-түткүш, ажилдаа кирген. Чылдың ийги чартында Кы-дала-Дар салгырга бир чан магазин, район төвүгө хаб бижы-рар чер, Кара-Хөлге чан магазин ажылдаа кирер. Чартык чыл иштинде материалдыг-өртөткү чүүлдерин харылап тур-гаш 45 кижиге ревизия-хынадаларын чоруткан.

Чамдык чедип алган чүүлдерин хөдөөгөнде турар чет-пестер болгаш чедип кылдымдар чүүлдерин айтыр база чугула. Ылангыч кадрларын хынамчалыг шийил албас, олар-ны өөредип кижилерди талазы-биле ажилда улуг четпестер бар. Ол ышкыш үр улаз ревизия-хынадалар кылбас, чамдык садыгжылар арагалар, барааннарын чөмөгө бээр фактылар-ын болдуруп турарында, ам-даа өр-самчыладаларын түнү хөй болуп, дедир эгиттигенин турарын айтыр херек.

Магазинерин хаагып турар хунерин хөй, чоңуң херек-

лел барааннарын чогуур уе-шаанда болдунар аргазы-биле хандырып чорутканын ийи-чангыс садыгжылар болдуруп кел-генден Кара-Хөлге, Шуйда болгаш өскө-даа чамдык чер-лерде магазинер чартык чылда бараан саарылгазын пла-ным чедир күсөткөш.

Ол ышкыш складтарда бар барааннарын садыгларга чет-ки-биле делесек, эг, сүт, сү, хаб болгаш өскө-даа аш-чем-ини чугула барааннарын чогуур уе-шаанда сөөртөп тур-арында, ол барааннар уугуттар таварыгдалар болганчө-ла болу бээр чүүлдер бар. Бо чорук чоңу хандырынга-даа, бараан саарылгазын панын-даа күсөдигини улуг шап-тыкты болдуруп келген.

Хаб болгаш конктер кылыгынын амаанын эвес, чиг, ку-ду шынарлыг кылып, ону чоңа ургучу четип турар кыдыр бүдүрбей турарында хаб бижыра чар чартык чылда 600 рубльди аргы орулгазын алыр панын тургаш, чугаа 38 рубль кыдыр күсөткен.

Чонун эг, сүт-биле чедир хандырай турарын база бир чылдагынын райпо баштаар чери ол продуктуларын ажиас, чедип басыраас кыдыр калагалар черлерин белеткен албааннада улуу-биле хамааржыр.

Бир эвес бо четпестер турбаан чүве болза Бай-Тайга райпо-зунун түнелин моон-даа эки турар ийи. Ынчангыш чан беш чылдың ийги чартында илереткенин четпестерин шип-тирлени-биле ууттап, чедип алган чедишкенин, улам бижылган, ону байлар дээш эки кымымак, бөжи организастыг ажылдары—Бай-Тайга райоонуң бүтү кооператорла-рын чугула ээлчегин соруугаларын бирээш болуу.

Р. ХУНАЙ-ООЛ.

Клавдия Порфирьевна

Найысылалды «Улуг-Хем» ресторанын-че кирер ажи-ишчир чөмөйчиге кижиге кускаа четпес колонналар мотавар-ша-лаарын-даа утуккан, хундулелдин тап-шылардыг деп турар-ла турар. Эртенде орайга чедир ол «тапшыларын» чамы-биле ресторанде улуг, биче улус шу-жуу-ла турар. Чамдык кижилер кафе-баар, чамдыктыр ийи дугаар катче-уер. Оларын кайымыч-даа кирбей, шуут-ла баскап, хаймыштыр чирпиге-беткеп каан чен садыг магазини бөрү-туралар баа-ла кой. Келген садыг алыч-чылар чөм дөгөдө делелгеле келерге эргий көрөш, дүргө-ле, өөртүрүп ужу-га барып тура тырттып алыр. Бир эвес ол шимчээшкенин апаа сөсөшчиде бол-за «тыпшай чоран чөмш мында турган чүве ышкыжыл аан, дүргө-ле сада шап-алыш» дээш ол. Көп турар уадрттары-н хөй кезин садыгжыны таныр, оон-биле чок өңдү ышкыш зап-саанты чугаала-жыр. Ындыг болбас эки чок: Клавдия Порфирьевна Мартынова манаа чангыс эвес чыл иштинде ажилдап келген. Беш чыл мурнууда, рестораннын бажыны-чаа-ла дооксак, апаа садыгжы ажилды билек. Клавдия Порфирьевна ону хүлөп алган, бөгүне чедир туз чокка ажилдап келген. А Кызылдын чамдык хоочу тур-талычтар харын мырыпай: «Клавдия-ны он чыл мурнууда салгып турганын-дан-даа арга берген-дир» деп чугаалаш-калар. Чуд, мичан баа-ла садыглар турган садыгжы бе деп айтыр турга бээр чуга-жажык. Ийет, ол мичан садыгжы тур-ган.

Чүвенин шыны херек. Садыг ажылыга он, чөвөй чыл чедир ажилдапкан кижилер чүгө саныг. Чурттап эрткен он-ол чылдарын «из» арында хөвөөр артып калган. А каян Клавдия Порфирьевна бир-ле дугаарында халат кеткен, сэмбип туткан, садыглар эгелеп турда, дайын сөөлүгү ыныгы-ла амыр эвес берге чыл-дары турган. Бичин чораш, күзөн чораш бодалдарын халатыг дайыннын шууга-ны үрөп-талап каяккан. Салымны кадып, чурттап турду чораш эки дайын шо-дуну келбей барган. Та чөкө-чөк кижилерин чараш, чаагай бодалдары бүт-пей барган чүве. Ам канчаар, агыма алыспас пизикке, харбавыр апаар сен. Клавдия Порфирьевна садыгжылар деп шиптирлеп алган. Берге ажил. Ол ону боду-даа билер, өөрү-даа чугаалап тур-ган. Ынчалза-даа ол оортан ойлап дес-пэн. Билдир бөзүгө баа-ла далай-таңды ышкыш өсө. Шаанда күзеп чораш дип-ломун орунда алды класс дооксакын бижия бар ол-ла. Неделя дугурунда ийи каттап, ажил сөөлүдө кезээ артып кал-ган, садыг талазы-биле өөредилге номна-ры өөренир турганнар. Ол өөредилгени дооксак, садыгжынын документини хол-га алган. Ам салгы амыр ажилдап болу-деп. Ынчалза-даа сеткили досес кижилер чөдө ара соксас — Клавдия Порфир-ьевна санаакчылар куруунче баа өөрөнп кирип алган. Ону база дооксуп алган.

К. П. Мартынованын биографиязын чок кезин садыг ажылы ээлээн. Он тос кылды төндүр, чөвөй чыл чедир ажил-дап деп чүве ыныгы амыр эвес, берге хө-жөк. Чөкө кижиге оон садымдары бараан алыч чамдык санар арга чок. Кызыл-дын топ садымдары эгелээш,

ИЙИ КӨРҮЛДӨ ЧОРУП ТУР

Тес-хемчилер Хандагайтыга

Совет эрге-чагырганын тургустуу-тасууларда 30 жыл оюл турса, 40 киши киркичилик, Тес-Хем аймактарынын улут конферти Хандагайтынын нотаан театрына көрдүк. Кожаларымыстын конферти солун болганын демдегелес аргак.

«Ленин мону көргөн болса», «Хандагайты деп мрларын» дугар-оол Саарыны, дикражыкы-биле хор дик кустейин, «Чуура» болгон, тул кооздугу. Чуура Авайбал В. В. Маяковскийдин «В. И. Ленин» деп шуугулениден партия дугайында үзүдүрүс орус дил кырында мергежиздик артистер-биле дөмөй номчуду. «Өөрү биле Кускув» деп баскыны Тес-Хемия културга кылдынып эргелекчи Ортине Чуура шим-чоскинилерин чараш көргүзүп, ук баскыны көрүктү бүтү салгы-сет-келген хушун алар кылдыр баралат. Анык, метавизиторлар Алай-оол биле Хайа олар «Поварлар» деп баштап шоудугул тапкыны тергиле деп ойлап, көрүктү-дериян мактап алганын.

«Боргу каракча чедир дуй тыртып алган, болжолорун куржаган, иштик куржакка түзө дөстөйт, шун алган, мон сапатори мунуш, довууфгы, кузугур сымнык кыш, сывагы үнүп келген, ол-бо теңдир чоруй, олура көзү дүшкөн, эдеп олтур оң. Оон союнда иштик кармаадын ортаа кезик ашкыр жикн каян водка уштуп келген, оошугу кайы хире артакын илги-биле тем-чөгөн, аскыне куду каап, ажымы, га шыдашпайн, арын дымшты-рып, байын чалып, ооткушсаан, эленирин олтур. Ол хуу уштуп түрө, Мзон чакымыа халат дөврө кыш, чутуагынын халат контуу уштуп олтурган чүе. Ол баштап артык кышын, оон союнда, тар-тыгадан көрүшкөн, чыраа-ага ар-ында сымнык берген бора көпөш дег, мыт чок хоруй берди. Сенада кыш чутулуп, калган «Бесароо» деп таанымдын уштуп олтур, дедир тыптыр олтура, водканын учур каап аз чакыш, чөлөкч мөгүдөй. Оошун дүргөн, сегирин алган, ба-жыга тейлей туруп, шилеи суубай олтура, шуугуан аскыне халударып кудукаш, шилеи калгыр кылдыр

оюл чорудугу. Өөрү-даа эдеп, эдеп-даа. Ол арамында бир оол биле урт четтинчикке, оошун тугала-жыл эртин чыдыра, эдрик кижн тура халаш, олардан көпөк диле-нип тур. Олар ову бужарынын ку-руп турган, деа бердикер. Дара-мында арыг-силит кеттиген. 30 хар иштиде назмыл албан-таачыт киян кылаптар эртин чыдыра, дем-гыне арагыча оотан халбантанып, оруу даа туруп, «ка-ка-ах, көпөк чедирбейн тур мен, берип карем ошум, алаачан биле төрө, даа-нык киян боор мен» дидир. «Сеню баар көпөк чок, Чыным барып ушуп ала деп, ол шилеи чутуа-лаат, башы чорутарга, оон сою-нда: «Доржукайлар чедир иштит, ажы-төз бежи харам, бак, чал-гыс көк көпөкти бежи чыр чүе деп бозаарлар» деп чалгып чыдып калды. Ол арамында сыва ийнет анык ол үнүп келген, арагыча киян дугайында шоудугул шуугу чуталаарга, көрүктү-дериян хым халып, алыш чаксаанар.

Хенерген сыва аргында хор. Ажыл кылбас чалгаанарын, Арагыча мангыстарын, Коммунизм өргөзгөнчө. Холун чедир чагатаас бис!—ден иркан калган, дужиник келген, арагычын ошөртүп алган үе берген. Бо көрүктү тергиле эки тур-густуулар-биле көрүктү-дериян бе-дик унелени чаалап алган.

Клара Шойкувун «Бай-ла Хем-чи» деп ирвы, Аргина Сарыг-оол-дугу болу чоруктамын «Ненин үчү, «Олугу» деп шүдүтөри, чолза-чы Сапачт байкачкыны сыгырткы, Намжар биле Викторун «Чаз ар-га» деп иштетилди. Смай биле Анатолын ирвы, ушун уштарын ирлары ол дидары караш, тап-таптып күтүктөй диди, эске-даа номерлар солуп болган.

Бир түз ук конферт түрө чалгыс Өөр районуа эвес, Октябрьдин 50 чык оюгу ушугушур көрүлдөк бе-лететтигин, республика төүтөге өт-үзүп бээр чүе болганда, көрүктү кыжынып ошүзүзүндө тапкыр бо-даларын солун дымштыр чутаа-лаа, комаларын сеткил хому-дас, а хары-даа соуутуар боор

деп бодан олур мен.

Нити програманын тургустуу-гамы чалгыс калган берген иштик. Колдуула-ла мрм көндүп турар. Уш хорук болгон ишт-чынгыш хары-утла күдөсүр ишт-чын хары-мрларын чалгыс номер кылдыр са-нап көрөт бежи, програмдаа 23 но-мер мрм болуп турар. А програмда 32 номерин бычтап көрөт, оон чүг-ле 9-у шуугу, тапны, интермедия-ларга оонажыр. Ирмыа багыт чүу боор, Күүсүдип турар ишт-чын-биле эки болган. Илди-даа болза мы-ча хей мрларын арамында совет эрге-чагырганын 50 чылыга турас-кааткан революцисү мр ишт-чын-де болганы комуучагыр-дыр.

Ишт, хей талаам-биле мыныг көндүр багыт эвес. Илди-даа болза тапна товар кеткен урттар, ишт-чын көк китэрген сабаан: ту-фил, шаараш ишткер, сапатор халыкка. Чок-ла болза шуугу чан-гыс аай туфилдеринг, чалгыс сап-оттарын турупкан болза, чараш болу дег. Хор болган ашамылдар болуп турда, товарын тур-тус өн-чүзүдүр аай-биле туруптарын ам-даа таарыштыр кылза чотур-тур деп болон ордун. Нити конферт киржикчилеринде национал бөр-түр, а оолдара товар шуугу чок болганын ам дээринде четпес чүтү-лүр деп санаар эрге менде чок, чүг-деме, оларын Тес-Хемде дараар турары чалааган.

Ойнап турар көтүгүн херекседе-ринде чалгыс-даа национал хожуку херексел чок болганы арай-ла хо-муданык болду. Тес-Хемде илга, бызаачы дөш эске-даа национал хожуку херекселерин таанда на-чан чок болгон чор?

Чарактагы аны-аны кижилерин солугуштур турбай, чалгыс номер чуталаар артык өсөт херекседе, дорт, тода чуталам чалгыс кижн-ин калды-даа көптертерге тургу-лар болза эки ишкан.

Ушугу чуталаамын билин «боз-дүргө» чедирин хомушан кааптар болза, тес-хемчилерин конферти республикага эки терин ап болур. Д. ООРЖАК, СЭКП Өөр райкомунун пропагандис.

Совет эрге-чагырганын бежен ты-дыга тураскааттыган библиотек-калар көрүлдөсүгө Улут-Хем ра-йонун хорай нөдө библиотекка-ры киркип, оларын ишт-чын болгон массалыг ажылдарын эл дээр ор-ганаа оларын материалдыг баа-заларын бычктаар дөш би-блиотекка ажылдарын партия, комсомол, профсоюз база Совет-теркин органдары-биле кады быжыг дараалалыг ачылдып турар.

Совет чылдары хорай болгон нөдө библиотекка култур-чы-рыштыктын албан чедиринин тус-кай өөрдөлгө чедирин дооскан азы ажылдарышаа бот-өөрдөл-гө-биле тускай мергежилде чедир-ан турар библиотекка ажылдары-был дөдүртүрүп турары өөр-үрүтү.

Каным-даа ажылдын органаа-чы, ажыл-агыйын эки талаам ми-да ажылдан турар калар шил-т-чын турар болгон. Зоя Доржу-оол Кайкыя библиотекка техникум дооскан, Жалов атыг кооздугу Ий-Тал бригаданын төүтүлө бер-ген. Районун оркомитетинин келжиги-оон ажыл-биле тапшырар, оон тускай мергежилде хандык-шылдыг болгон мрм болуп турар-ын демдегелес. Библиотекка кире бээр, арыг-силит болгон көрүктү, балгилерин үер доо номерлар номчулуктарынын тапшырмалыг чү-ландырып, оон дөдөлгөсүн эки тур-гусун. Малчынарга, ол-була эзе-ргине, агитаторларга, пропаганда-терге тускай бултурманын кылга-лыг. Сут-баран ферманы «уш-чынга турда, алаа недедээ алаа катан баар чалгыттыг, оларга бе-седа, номчулганы кылбышаа, ном-чуттуган номерын солуп бээр. Ферма ам чалгылаан, мида номер библиотеканын тургускаа.

Библиотеканын ажыл планыга солун темаларга кезикчел азы кон-ференцияны кирген турар, оон ор-ганаагыч, өөрдөлгө арттирерине көк күш мида кезде интеллиген-цияны чөүлөдү болур. Анык библиотекка эргелекчи Зоя Доржу-оол бодуун планын дугайын мида школа коллективин чедир бээр башкылар ову күзүлү-биле уткуп ап, кезикчел азы конференцияны калдыг темаларга, канчар артти-рерин тодарай саналарын, су-мерин чуталаан берип, планын тургузарына дугаламчыл бөдөр.

Библиотеканын ишт-чын болгон ор-

ганаа-массалыг ажылдарын үд-герин бодурун турарларга Торг-а, лыгын Чодураанын, Кызыл-Д-онун библиотеккаларын бааа де-легеп болур. Район библиотекка-нын ажылдарынын «Төроз те-рим» деп бүтү-зилдене номчулг-а конференцияга илгелкилг ки-ришкенер. Чаа-Холдун библиотек-казы Н. Растрейниин «Чүрктин айылааны-биле» деп номунга, Ша-чынны хову бригаданын «Чалы-назынын бүтү күзүн төрөа суу-рууска» деп темага литератур-ага алаажышкынын өрттири-малыг калгыш ажыл-иштерин со-нуутууган.

Мындай эки талаалар-биле чедир-лестир библиотеканын ишт-чын бол-гон органаа-массалыг ажылдары-да четпестер ам-даа чалгыттыкы-н турарын демдегелес чотур. Би-блиотеканын чотур үе-шагында ажы-чын, алыттыгын пагыш мын ажы-латтымас, ишт-чын дөдөлгөсү бол-гон дөдөлгөсү өөрчү чок, соууту-ганчыг эвес, номчулуктарга таары-малыг байдалар ам-даа тургу-тумай турар. Мындай байдалар Арыг-Бажынын, Кок-Чыраанын, Арыскаанын библиотеккаларын турганы илерээн. Ол библиотек-каларын ажылдарынын мыдыг чет-пестерин боттары билп турда-да, ову эки алырын дараалалыг чы-зыл турар.

Көдө библиотеккаларын ажыл-дарына таарымчалыг байдалыг тургустуу нөд чутулуп бирозы. Чодураанын нөдө библиотеккамы-беткен, чар өрөзчиптеш турда, оон номеры шала кырыга чыгыштар, номер дөдөлгөсүн аргызып кел-лээ, номчулук сымал ишт-чын кал-ды. Библиотеканын сөптөлгөсүн чаар-ты кылдыр негетилеи турар. Чам-дык кезде Советтеринин кууско-на-ры култур-чырышкынын албан чедиринин ажылдын дугайында ишт-чын турар болгон арга пра-ктикал дугамы номчак чедир тур-ар.

Совет эрге-чагырганын улут ба-йыралыгына тураскааттыган би-блиотеккалар көрүлдө партия, совет органдарын болгон эске-даа хей-ниги органаа-массалыг ушугу-тургустууларын хуш-бур салгыс са-лымдыкында дооскан турар ушугу.

Д. АРАЧЧАА, «Шынык» штаттап дашкар керреспондентиз.

Өөрү чалгыш үржүз бижир, Ымыраа, сак улаа келер, Өөр тырттып, сөйлөсө, Илди-даа болу турас, чөра.

Ажылдаа кирген бажы, «Дирал берген дидир чүгө» Алай-ла илди, бүтү түдүр, Тугелелелен, бүтүп турар.

Алай-ачам чутура эес, Арамында эки-бир мен, Чүрү В. ВОДЧЕНКОВУ, Шуугу А. АЛЫМ-ОЛДУУ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Организаствыг семиртилгеде

«УТКА 25 чылы» союхотун Иш-тин-Хемде дарт дугар хойжу бри-гады хей кыргызлаын нөлүлүк ийги декадагында дооскан. 2901 чалы хойжу сериян чалгаарже ка-дарылар үндө берген, организас-тыг олардыг турар. Бо хунерде семиртилген кидин чөдүрүп турар. Хойжу бригада 3037 хойжу кир-гааш, оон 7 тонна 932 кг дугу

алыр хулаагелит турган, а херек кырында 8 тонна 374 кг-ны, азы бир хойлан-на 2 кг 750 грамм дук алган Хойжу Т. Дамбалор баш бур-туктен-не 3 кг 380 граммны; Ман-чын Куискаал хей «самыдан 3 кг 637 граммны; М. Чамбаа—2 кг 872 граммны кыргаш, чарыштын мур-нуку олтурганда кирген.

Т. ОЧУР-ООЛ.

Дүвүрээзинден дүргөн уштунза...

Чөө-Хемчикте мал семиртир «Тыва» союхотун Хендергей сал-гырынын ажыл-ишчилерин монч мурунда-даа чылдарга эки талаам-биле планын оонаалдыг чедирин-киниг күдөсүн келген. Олар бо чылдын бирги чартыны баа-ла ба-гай эвес көрүзүлгөсүн дооскан. Салгырын калды-лаа калы кыш-тагалашкынын хур өрткен.

Илчала-даа салгыр келер кыш-ка белекел ажылдарын мурунку чылдарын дара байдала чөдүрүп турарын айтыр херек. Сиген белек-келине ажылдарын дөш 4 бри-гадын кижилери калыр, дурбаш дөш чидиктиг херекселер-биле четче хандырттыган. Механизас-таттыган аттыг бир бригадада 2 трактор, сиген кестирер 3 трактор машиналарында эске, калды-даа техниктиг херексел чок. Брига-дарын алычкыларын чуртаар чар, сываа-биле хандырттыган-даа аалдарына барып хонган, ху-незинерин алган көш ажылдап, а алыааар чедир чедир аарга баа-ла палын барат турарлар.

Салгыр сиген белекелдече нөлү

О. ХЕВЕН-ООЛ.

Чеди чылда чадашкан

Чөө-Хемчик районда Сут-Хал рабкооу 1959 чылдан бээр чеди ав-томашна кирер даш гаражыг түт-туруп эгелээп, оон ханалыг кылды-рып доостурган. Илди-даа болза оон кырмазы, солгазы, хаалгазы, чандык өрөздери чедир кылды-рылган. Мындага чедир шала тутту-ган гараж түрүп берген.

Рабкоотун өн ийн автомашнамы кымын-даа чалы-даа даштын, ча-датыг чедир турар. Чолаачылар ма-шиналарын бажыныкынын чалыга кондургалар, кыжын эргилеи кө-дөдөлөр дөш оон аалааг өт салып турар боор.

Бараканын үш автомашна, элөб-сөөктөн ийн машина чолаачылар-нын бажыныкынын чалыга бо-ла кестүп тургулар. Илчатын кыжын

Х. ХАНДЫБАА, гараж тапчылыг.

Редакционун орапачыны А. Ч. НЫЗЫЛ-ООЛ.

АВГУСТ 2-ДЕ

«НАПЫРАЛ»: «Сут дүвүгө эштишкын» 9.40, 11.30, 1.20, 3.10 «Ак дугар» 5, 6.40, 8.20, 10 шактарда.
«БАА-ХЕМ»: «Анаа эвес класс» 3.15, 7.10, «Варшава итальян ки-жи» 5.15, 9 шактарда.
«ЕНИСЕЙ»: «Далы аңчызы» 11, 1, «Чинк машина «орпачыны» 3, 5.30, 7.30, 9.20 шактарда.
«ВОСТОК»: «Чоруп-ла, чоруп турдуусу» 11, 3, «Ошум Дон» (1-гү 3-ку сериялар) 7 шактарда.

ЧАЛГЫ ТЕАТРА: «Саша» 5, «Оор-Саасан» 7, 9 шактарда.

ДЫШАНЫЛГАНЫН БОЛГАШ КУЛТУРАНЫН ГАСТЕЛЛО АТТЫГ ПАРЫГЫНЫН НОГААН ТЕАТРЫНГА

Моол Арат Республиканын Завхан аймаанга концерт көргүзүп чораан бот-тыныгыр уран чүл киржикчилери-нин болгаш республиканын хожугуш-ши театрынын ар-тистеринин

КОНЦЕРТИ

болур.
Эгелээри кезжээкинин 8 шакта.
Касса 10 шактан эгелеп театрга болгаш паркка ажыл-даар.
ДИРЕКЦИЯ.

Сегивестээн

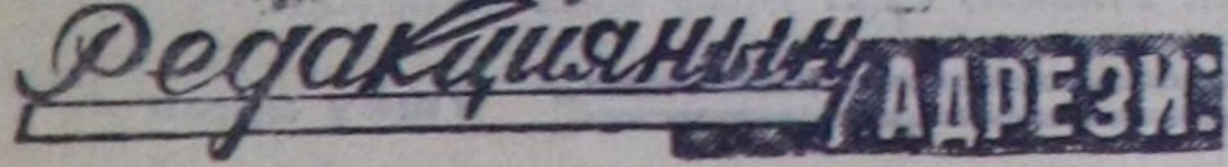
Улут-Хем районда «Улут-Хая» союхотун Алдым-Шынаа сурунда сут-баран, хаан фермалары, шко-ла, клуб, эмисле пуктуу, магазин болгон 80 өргө чуртагыч чон бар.

Совет чылдары бо суурда амдыраа хандыргалыг хирест аптарган. Суурда 73 чуртага бажы-ны бар, оон 10-ун союхоту. Ол бажыныкын ийи-ле-ле иш чыгар-ла, а хей келер иш бажынаа, эрге бажынаа, суурун кузукчу-ларын чагайдыкы алды дөш чуртагычлар айтыр тургузуп турда-да, нөдө Советтик болгон союхотун ушугушур оларын дөшкын, транспорт-биле хандыраан.

Сут-баран фермалында арыг-ше-вер дөш демисел дыка номчак. Салычтар халат чок, инестик эмгек-терин аштан, чубайн саан турар, саада аппараттарын чедир сана ок-танкан чыгыштар. Фермада кымыз болуп чок, агтузудустар, хаан со-лун үнмөстө, лекция, беседа бол-галган. Коллективте 20 ажыг кижн бир үрөдө-ле мындага чедир ка-лаа-хорашкын өткөн аргалаан, чыгылаан. Чык ашкан сыва, са-ван, сивас, чарба дөш шыккан мал чедир чач чарга урелит, чыдып калган. А келер кымыз мал чедир бөдөдөр ажыкче ферма коллектив-ин-даа кирбон, сива шоштерин со-юхотун-даа, ажылчыларын даа иштестер таптай бажышаан. Салгыр эргелекчи эл О. Төмүр-оол бо та-лаам биле чонун чотуг саалады-рын чуталаан көрбөй турар. Оон уруксузун чык бүтүе ажызын се-видип шыдаанын, ферманын маа-мы союхотун ийи чык-биле кылган мал чедир чарылаа, кыш ажырып турар.

Амдыраа хандыргалыг болгон ажылдыг талаам биле бо шыныг чедиртерин чалгаар үе келер.

С. МАЧЫЛАЯ.

МЕРГЕЛДЕЙ ДУВУРЕДИП КЕЛДИ-ЛЕ!

Дөңгеликтелген төрөлдөр уязы

Алдан-Маамыр кезде Советтин ажыл-иштин иштине Астыг суу-че шымын кирген дег, бичи ка-лаа чоруткан мыла каапталынар. Алаа кымыр-даа азынчак болган, а харын... алдыр, алаа далашпаа...

Сергей Максимовна. Бо кандай адым эр кижинин, адынын ады кыс кижинин чор деп эдепсине бер-бер. Херек кырында ол херектен кижн—хын дөш анык-даа, чараш-даа кыс. А ажылдан олурары баа-ла шак мыдыг эдептин дивес сива-бе, харын-даа тымыксыг.

Чүгө? Кезде Советте төрөдөр улам тып-ты берген, нара кайгачын чүгө! Каям, кулаан бичиктен сыммыраны кантайн.

Алдан-Маамырда ову чүгө сым-мыранын чуталааган апарган бол-дур ийи, мычылган мычарын ол-дур.

„Кончуг чараш Хендергейим“

Хендергей дээрге шынап-ла мы-шүлүкчө килен кайгачын чараш оран-ла болгай. Ушун-бойду-биле чедирштерин каастаныккан, затты-ла берген чыдар. Мычарага сууру кандыг деп? Ол оон-даа артык болгай аан, чүгө дээрге, мыла чон-на чуртаан турар болгай ижиринер чалаа.

Суурда ийн төп кузукчу бар. Маана кыжын кап келер болдуларга, эки-ле. Бурт дээр лорулар-даа, чабт чалык-даа чок. А чалын келдерге, сеткил-сагы-жылар ала-тайгар карарым-ла-бам баар. Кузукчулан халтар силер, суу доошун силерин ишканаймы халып-таптар, чүт-даа келдес. Каным-даа хелти кеткен бажылар болуларга, чалгыс өнүгү болу бээр—куу. Маана чүгө чүгүтү-күш арыг ушун эртин болур. Бир эвес чач-чалык болганда тааржыр болуларга, мыр-най-ла каргыжынар чедер: той довурак туруп алган союнда сораан чыгыптар, чок-ла болза, күүсү нара-дон-даа үзүл дег, сени дайгандын туруп-ла бээр, а машы-нага олуртуптар болуна, мырнай кара чок: аай-деди-р болганын туруп-даа алар-ла, бужуранын бурт-даа бээр-де.

Бо-ла бүтү талаамынын байдалар хамааржыр тер-нин дара-бошкаралыгын чүгө катемын халымыра-рын кижн кайгар чүе! Чедире мычаш каткы бажы ха-лаптыг деп чүкери биле азыр болза, оларга баа ар-тык эске бээр.

Чөө-Хемчик район.

А хуура, ажы-биле тө каавыт чө!

Шынап-ла мычарын адым, чон бичи, бир иштин тыпкы аан.

Сергей Максимовна Калчыс сал-гырын болгон Советтик дооскан иш-шылдыг чедиринин бодуун иш-шылдыг төрөдери азы чок кижилер-нин кирер аларын орадыжы чо-руур. Кезде Совет даражынын тө-рөдери дооскан шалындыг чедир-ге ажылдаас дөш дүрүм чок-ла болгай деп бодой берген. Илди-баа-ла-даа ушур бар. Кичилчын тө-рөз угуам Масын Максимовна кезде Советтин болгон клубун ап-такчымы турда-ла, ову үшүк ажыл-чын—асилте ажылдары-биле ишт-чын-ла. А клуб эргелекчи О. Чу-чудай болза, Масыннын апаа Соппалын ажим-дыр. Илчарга клубун библиотекка эргелекчи Сергейин ажимын огу О. Дой-дуг-оол болдур эвес. Угуам Ма-мын тур үдө ийек саап чоруй баар.

А хуура, ажы-биле тө каавыт чө!

Шынап-ла мычарын адым, чон бичи, бир иштин тыпкы аан.

Сергей Максимовна Калчыс сал-гырын болгон Советтик дооскан иш-шылдыг чедиринин бодуун иш-шылдыг төрөдери азы чок кижилер-нин кирер аларын орадыжы чо-руур. Кезде Совет даражынын тө-рөдери дооскан шалындыг чедир-ге ажылдаас дөш дүрүм чок-ла болгай деп бодой берген. Илди-баа-ла-даа ушур бар. Кичилчын тө-рөз угуам Масын Максимовна кезде Советтин болгон клубун ап-такчымы турда-ла, ову үшүк ажыл-чын—асилте ажылдары-биле ишт-чын-ла. А клуб эргелекчи О. Чу-чудай болза, Масыннын апаа Соппалын ажим-дыр. Илчарга клубун библиотекка эргелекчи Сергейин ажимын огу О. Дой-дуг-оол болдур эвес. Угуам Ма-мын тур үдө ийек саап чоруй баар.

А хуура, ажы-биле тө каавыт чө!

Шынап-ла мычарын адым, чон бичи, бир иштин тыпкы аан.

Сергей Максимовна Калчыс сал-гырын болгон Советтик дооскан иш-шылдыг чедиринин бодуун иш-шылдыг төрөдери азы чок кижилер-нин кирер аларын орадыжы чо-руур. Кезде Совет даражынын тө-рөдери дооскан шалындыг чедир-ге ажылдаас дөш дүрүм чок-ла болгай деп бодой берген. Илди-баа-ла-даа ушур бар. Кичилчын тө-рөз угуам Масын Максимовна кезде Советтин болгон клубун ап-такчымы турда-ла, ову үшүк ажыл-чын—асилте ажылдары-биле ишт-чын-ла. А клуб эргелекчи О. Чу-чудай болза, Масыннын апаа Соппалын ажим-дыр. Илчарга клубун библиотекка эргелекчи Сергейин ажимын огу О. Дой-дуг-оол болдур эвес. Угуам Ма-мын тур үдө ийек саап чоруй баар.

А хуура, ажы-биле тө каавыт чө!

Шынап-ла мычарын адым, чон бичи, бир иштин тыпкы аан.

Сергей Максимовна Калчыс сал-гырын болгон Советтик дооскан иш-шылдыг чедиринин бодуун иш-шылдыг төрөдери азы чок кижилер-нин кирер аларын орадыжы чо-руур. Кезде Совет даражынын тө-рөдери дооскан шалындыг чедир-ге ажылдаас дөш дүрүм чок-ла болгай деп бодой берген. Илди-баа-ла-даа ушур бар. Кичилчын тө-рөз угуам Масын Максимовна кезде Советтин болгон клубун ап-такчымы турда-ла, ову үшүк ажыл-чын—асилте ажылдары-биле ишт-чын-ла. А клуб эргелекчи О. Чу-чудай болза, Масыннын апаа Соппалын ажим-дыр. Илчарга клубун библиотекка эргелекчи Сергейин ажимын огу О. Дой-дуг-оол болдур эвес. Угуам Ма-мын тур үдө ийек саап чоруй баар.

А хуура, ажы-биле тө каавыт чө!

Шынап-ла мычарын адым, чон бичи, бир иштин тыпкы аан.

Сергей Максимовна Калчыс сал-гырын болгон Советтик дооскан иш-шылдыг чедиринин бодуун иш-шылдыг төрөдери азы чок кижилер-нин кирер аларын орадыжы чо-руур. Кезде Совет даражынын тө-рөдери дооскан шалындыг чедир-ге ажылдаас дөш дүрүм чок-ла болгай деп бодой берген. Илди-баа-ла-даа ушур бар. Кичилчын тө-рөз угуам Масын Максимовна кезде Советтин болгон клубун ап-такчымы турда-ла, ову үшүк ажыл-